

การใช้หลักสังคหวัตถุเพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร The use of the Sangahavatthu to Develop the Duties of the House of Representatives

¹พระไกรสร สุมโน (กันมา), ²พระมหาสถิตย์ สุธธิมโน (ราชวงศ์),
³พระมหาศุภลักข์ สุวณณกาโย (สีตาราช)

¹Phra Kaison Suman (Kunma), ²Phramaha Sathit Sutemano (Ratchawong),

³Phramaha Surasak Suvannakayo (Sidarat)

^{1,2}นักวิชาการอิสระ

³นักศึกษาระดับปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ วิทยาลัยการเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

^{1,2}Independent Scholar

³Doctor of Philosophy, Department of Political Science, College of Politics and
Administration, Mahasarakham University

¹Corresponding author, e-mail: rockhop8899@gmail.com

Received: June 20, 2025; Revised: July 25, 2025; Accepted: August 01, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์และนำเสนอแนวทาง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ เพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อช่วยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถ ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของประชาชน มีจริยธรรม และเป็นส่วนสำคัญใน การสร้างสรรค์สังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า 1. ทาน (การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน) เป็นการให้โอกาส การให้ความรู้ การให้เวลา และการเสียสละเพื่อประโยชน์สาธารณะ สามารถจำแนกได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการนิธิบัญญัติ คือ การเสนอกฎหมาย/แก้ไขกฎหมายและ การพิจารณา งบประมาณ 2) ด้านการเป็นตัวแทนประชาชน คือ การช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่และ การให้เวลาและรับฟัง 3) ด้านจริยธรรม คือ ความโปร่งใสทางการเงิน 2. ปิยวาจา (การพูดจาไพเราะ สุภาพมีเหตุผล) เป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์ และลดความขัดแย้ง สามารถจำแนกได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการอภิปรายและการแสดงความคิดเห็นในสภา คือ การใช้ถ้อยคำที่สร้างสรรค์และมี เหตุผล และการสื่อสารอย่างชัดเจน 2) ด้านการสื่อสารกับประชาชน คือ การพูดคุยด้วยความเคารพ และการให้ความหวังและกำลังใจ 3) ด้านการให้สัมภาษณ์สื่อ คือ ความรับผิดชอบต่อกำพูด 3. อัถถจริยา (การประพฤติที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น) เป็นการกระทำที่เป็นคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง การอุทิศตนเพื่อบริการสาธารณะ สามารถจำแนกได้ 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการยึดประโยชน์สาธารณะเป็นที่ตั้ง คือ การตัดสินใจเชิงนโยบาย และการทำงานเชิงรุกเพื่อแก้ปัญหา 2) ด้านการตรวจสอบ คือ การตรวจสอบ อย่างซื่อตรง และ 4. สมานัตตตา (การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย ไม่ถือตัว เข้ากับคนได้ดี) เป็นความเสมอภาค การไม่เลือกปฏิบัติ และการสร้างความสามัคคี สามารถจำแนกได้ 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติหน้าที่

โดยไม่เลือกข้าง คือ ยึดถือหลักการและกฎหมาย และการสร้างความปรองดองในสภา 2) ด้านการดูแลประชาชนในพื้นที่ คือ การให้บริการอย่างเท่าเทียมและความเป็นกันเองและเข้าถึงได้

คำสำคัญ: หลักสังคหัตถุ; พัฒนา; การปฏิบัติหน้าที่; สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

Abstract

The objectives of the research article were to analyze and present the guidelines for applying the Sangahavatthu principles to develop the duty performance of Members of Parliament (MPs). This was done to enable MPs to perform their duties effectively, gain public acceptance, maintain ethics, and contribute significantly to the creation of a strong and sustainable democratic society. The study's findings were as follows: 1. Dana (Giving, Sacrifice, Sharing) was identified as providing opportunities, knowledge, and time, and making sacrifices for public benefit. It was classified into three aspects: 1) Legislative: This included proposing/amending laws and considering budgets. 2) Representation of the People: This involved assisting local constituents and dedicating time to listening. 3) Ethics: This pertained to financial transparency. 2. Piyavaca (Kind, Polite, and Reasonable Speech) was recognized as effective and constructive communication that reduced conflict. It was categorized into three aspects: 1) Debate and Expression of Opinions in Parliament: This encompassed using constructive and reasoned language and clear communication. 2) Communication with the Public: This involved speaking with respect and offering hope and encouragement. 3) Media Interviews: This related to accountability for spoken words. 3. Attacariya (Conduct Beneficial to Others) was defined as truly beneficial actions for the public good and dedication to public service. It was divided into two aspects: 1) Prioritizing Public Benefit: This involved policy decision-making and proactive problem-solving. 2) Oversight: This entailed honest scrutiny, and 4. Samanattata (Impartiality, Approachability, and Consistency) was understood as equality, non-discrimination, and fostering unity. It was differentiated into two aspects: 1) Impartial Performance of Duties: This involved adherence to principles and laws, and fostering reconciliation within parliament. 2) Caring for Local Constituents: This included providing equal service and being approachable and accessible.

Keywords: Sangahavatthu; Development; Duty Performance; Members of Parliament

บทนำ

ในระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน (Representative Democracy) (โกวิทย์ วงศ์สุรวัฒน์, 2540: 8-84) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) ถือเป็นหัวใจสำคัญและเป็นกลไกหลักในการเชื่อมโยงอำนาจอธิปไตยของปวงชนเข้ากับการบริหารราชการแผ่นดิน บทบาทของสส. มิได้จำกัดอยู่เพียงการเป็นผู้แทนของประชาชนในเขตเลือกตั้งเท่านั้น หากแต่ยังครอบคลุมถึงภารกิจสำคัญระดับชาติ ได้แก่ การนิติบัญญัติ (การพิจารณาและออกกฎหมาย), การตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของฝ่ายบริหาร, การอนุมัติงบประมาณแผ่นดิน (สถาบันพระปกเกล้า, [ออนไลน์], 19 มิถุนายน 2568) เพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ และการเป็นปากเสียงสะท้อนปัญหาและความต้องการของประชาชนไปยังภาครัฐ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, 2560: 32) อย่างไรก็ตาม ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในประเทศไทยมักเผชิญกับเสียงวิพากษ์วิจารณ์ อย่างที่ น.ส.รัชชก ศรีนอก สส.กทม.พรรคก้าวไกล ฤทธิพิภักษ์ วิจารณ์ถึงความไม่เหมาะสม ปมนั่งยกขาขึ้นเข่ากลางสภาฯ (แนวหน้า, [ออนไลน์], 17 กรกฎาคม 2568) และความท้าทายอยู่เสมอ ทำให้เกิดความกังวลต่อประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือของสถาบันนิติบัญญัติ ในสายตาของสาธารณชน ปัญหาดังกล่าวมีหลายมิติและส่งผลกระทบต่อความก้าวหน้าของระบอบประชาธิปไตยไทย

โดยมีปัญหาด้านความเชื่อมั่นและศรัทธา คือ ประชาชนจำนวนมากยังคงมีความรู้สึกไม่ไว้วางใจในตัวนักการเมืองและสถาบันทางการเมืองเนื่องมาจากปัญหาที่รับรู้ได้ เช่น การทุจริตคอร์รัปชัน การแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว (พระมหานริศต ญาณวุฒิ, 2566: 34-51) หรือพวกพ้อง การเล่นพรรคเล่นพวก และการขาดความรับผิดชอบต่อคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นความขาดคุณธรรมจริยธรรมของนักการเมือง (พระครูธรรมธรรววุฒิ จิตตญาโณ (สุวรรณธู) และเวชสุวรรณ อาจิวชัย, 2566: 130) และปัญหาด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ คือ การประชุมสภาผู้แทนราษฎรบางครั้งถูกมองว่าขาดความจริงใจในการพิจารณากฎหมายที่สำคัญ มีการใช้เวลาไปกับการประเด็นการเมืองที่เน้นการโต้เถียงส่วนบุคคลมากกว่าการอภิปรายเนื้อหาสาระ หรือการขาดองค์ประชุมทำให้การพิจารณากฎหมายล่าช้า เช่น สภากลุ่ม ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2568 รัฐสภาถกแก้รัฐธรรมนูญ มาตรา 256 วันที่ 2 เนื่องจากมีสมาชิกเข้าร่วม 175 คน ไม่ครบองค์ประชุม โดยนายวันมูหะมัดนอร์ประธาน สั่งปิดการประชุมทันทีไม่ทันได้เข้าสู่การพิจารณาแก้รัฐธรรมนูญ (Thai TBS, [ออนไลน์], 20 มิถุนายน 2568) และปัญหาด้านจริยธรรมและธรรมาภิบาล คือ กรณีการประพฤติมิชอบ การใช้อำนาจในทางที่ผิด (พรรณประภา อินทวิทยานันท์, 2560: 63) หรือการกระทำที่ไม่เหมาะสมของ สส. บางราย ได้บันทึกภาพลักษณะและความน่าเชื่อถือของทั้งสภาฯ และนักการเมืองโดยรวม ส่งผลให้ประชาชนตั้งคำถามถึงคุณสมบัติทางจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เช่น นายรังสิมันต์ โรม สส. บัญชีรายชื่อ พรรคประชาชน กรณีการเสนอร่างแก้ไขประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 โดยกล่าวหาว่าฝ่าฝืนมาตรฐานจริยธรรมอย่างร้ายแรง เป็นต้น (ไทยโพสต์, [ออนไลน์], 20 มิถุนายน 2568) และปัญหาความห่างเหินจากประชาชน คือ แม้สส. จะมีหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน แต่ในหลายกรณีประชาชนกลับรู้สึกว่าไม่สามารถเข้าถึง สส. ของตนได้ หรือสส. ไม่ได้สะท้อนปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในพื้นที่ไปสู่การแก้ไขระดับนโยบายและปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง คือ การเมืองไทยมักเผชิญกับภาวะความแตกแยกและขัดแย้งระหว่างพรรคการเมือง ซึ่งส่งผลให้การทำงานในสภาเป็นไปอย่างยากลำบาก และอาจทำให้การตัดสินใจบางครั้งถูกบงการด้วยผลประโยชน์ทางการเมืองมากกว่าประโยชน์ของประเทศชาติ เช่น สส. กุเห่า ซึ่งไม่ได้จำกัดแค่สส. ที่ลงมติสวนมติพรรคเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงสส. หรือนักการเมืองที่ย้ายพรรคเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวหรือกลุ่ม โดยเฉพาะในช่วงที่การเมืองมีความผันผวน เช่น การยุบพรรค การเลือกตั้งใหม่ เป็นต้น และอย่างที่กลุ่มกุเห่าอนาคตใหม่ (ปี 2563) หลังศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคอนาคตใหม่ สส. บางส่วนย้ายไปสังกัดพรรคภูมิใจไทยและพรรคพลังประชารัฐในฝั่งรัฐบาล การย้ายครั้งนั้นถูกมองว่าเป็นการทรยศอุดมการณ์ของพรรคที่เน้นการปฏิรูป และสส. เหล่านี้ถูกเรียกว่า “กลุ่มกุเห่า” อย่างกว้างขวาง กลุ่มกุเห่าไทยสร้างไทย (ปี 2568) สส. บางคนจากพรรคไทยสร้างไทย โหวตสวนมติพรรคในประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการจัดตั้งรัฐบาลหรือร่างกฎหมาย เกิดกระแสวิจารณ์ “กุเห่า” อีกครั้ง เป็นต้น (Thai TBS, [ออนไลน์], 20 มิถุนายน 2568) ซึ่งปัญหาเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบต่อความกว้างขวาง ไม่เพียงแต่บ่อนทำลายความเชื่อมั่นของประชาชนต่อสถาบันประชาธิปไตย แต่ยังมีส่งผลกระทบต่อการพัฒนากฎหมาย นโยบายสาธารณะและ

การแก้ไขปัญหาของประเทศที่ล่าช้า ไม่ตรงจุด หรือไม่เป็นไป เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในทุกมิติ

ด้วยเหตุนี้ การทำความเข้าใจถึงต้นตอของปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการแสวงหาแนวทางในการพัฒนาและเสริมสร้างประสิทธิภาพ จริยธรรม และความรับผิดชอบของสส. จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนอย่างยิ่ง เพื่อฟื้นฟูศรัทธาของประชาชน สร้างเสริมความเข้มแข็งให้แก่สถาบันนิติบัญญัติและผลักดันให้การเมืองเป็นกลไกที่นำพาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของธรรมาภิบาลและประโยชน์สุขของปวงชน

จากความสำคัญของการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในประเทศไทย ผู้เขียนจึงสนใจ ทำการศึกษาการใช้หลักสังคหัตถุเพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) ยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพของการทำงานทางการเมืองให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติ ซึ่งผลจากการเขียนครั้งนี้จะทำให้เกิดเป็นประโยชน์ต่อประชาชน หน่วยงานต่างๆ ที่จะนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง บุคลากร หน่วยงาน สังคม และประเทศชาติต่อไป

ความหมายและองค์ประกอบของหลักสังคหัตถุ 4

พระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2539) ได้ความหมายว่า สังคหัตถุ 4 หมายถึง ธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว 4 ประการ ประกอบด้วย 1. ทาน การให้ 2. เปยยวัชชะ วาจาเป็นที่รัก 3. อตถจริยา การประพฤติประโยชน์ 4. สมานัตตตา การวางตนสม่ำเสมอ

หลักสังคหัตถุธรรม 4 (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2551: 43) คือ ธรรมเครื่องยึดเหนี่ยว คือ ยึดเหนี่ยวใจบุคคล และประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี, หลักการสงเคราะห์ ประกอบด้วย

1. ทาน การให้ คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ความรู้ และแนะนำสั่งสอน

2. ปิยวาจา หรือเปยยวัชชะ วาจาเป็นที่รัก วาจาพูดดีมีน้ำใจ หรือวาจาซาบซึ้งใจ คือ กล่าวคำสุภาพไพเราะอ่อนหวานสมานสามัคคี ให้เกิดไมตรีและความรักใคร่นับถือ ตลอดถึงคำแสดงประโยชน์ประกอบด้วยเหตุผลเป็นหลักฐานจูงใจให้นิยมยอมตาม

3. อตถจริยา การประพฤติประโยชน์ คือ ขวนขวายช่วยเหลือกิจการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

4. สมานัตตตาความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอด้วยปลาย ปฏิบัติสม่ำเสมอทั้งในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยรวมรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะ บุคคล เหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี

ชฎานิสฺสุ รุกแจ้ง (2554: 5) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สังคหัตถุ 4 หมายถึง หลักธรรม 4 ประการที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจของผู้ประกันตนการผูกมิตรไมตรี เอื้อเฟื้อเกื้อกูล และสงเคราะห์ ซึ่งกันและกันได้แก่ ทาน คือ การให้บริการโดยมีการเสียสละ หรือช่วยเหลือให้ความรู้และคำแนะนำเพื่อประโยชน์แก่ผู้ประกันตน ปิยวาจา คือ การให้บริการโดยมีการพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ อ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่ประโยชน์ เหมาะสมกับผู้ประกันตน อตถจริยา คือ การให้บริการโดยทำตนให้เป็นประโยชน์บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์แก่ผู้มารับบริการ คือ ผู้ประกันตน สมานัตตตา คือ การให้บริการโดยเป็นผู้มีความเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ปฏิบัติกับผู้อื่นอย่าเท่าเทียม การวางตนวางบุคคลได้อย่างเหมาะสมต่อผู้ประกันตนที่มารับบริการ

สรุป สังคหัตถุเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวหรือยึดเหนี่ยวจิตใจบุคคล ประกอบด้วย 1. ทาน การให้ คือ การแบ่งปันสิ่งของ ความรู้ หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น 2. ปิยวาจา วาจาเป็นที่รัก คือ การพูดจาไพเราะ สุภาพ พูดคำจริง และพูดมีประโยชน์ 3. อตถจริยา การประพฤติประโยชน์ คือ การทำความดี การช่วยเหลือผู้อื่น 4. สมานัตตตา การวางตนสม่ำเสมอ คือ การวางตัวเหมาะสม มีความสม่ำเสมอ

ความสำคัญของสังคหัตถุ 4

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2550: 13-14) ได้กล่าวไว้ว่า สังคหัตถุ 4 เป็นหลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ซึ่งการอยู่ร่วมกันในสังคมหรือในหมู่คณะจำเป็นต้องมีสิ่งที่จะมายึดเหนี่ยวจิตใจ และประสานหมู่คณะไว้ให้เกิดความสามัคคี และเพื่อให้อยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข ได้แก่ หลักสังคหัตถุ 4 ดังต่อไปนี้

1. ทาน คือ การให้ปันสิ่งของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้ คือ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เสียสละแบ่งปันเฉลี่ยให้ไม่ใช่ให้จนร่ำรวย หรือให้จนหมดเนื้อหมดตัว แต่เป็นการแบ่งปันให้เพื่อแสดงอัธยาศัยไมตรี ผู้ให้ไม่จำเป็นต้องร่ำรวย หรือมีฐานะดีกว่าผู้รับเสมอไป และยังรวมถึงการช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัย 4 หุนหรือทรัพย์สินสิ่งของตลอดจนให้ความรู้ความเข้าใจ

2. ปิยวาจา พูดอย่างรักกัน คือ กล่าวคำสุภาพไพเราะน่าฟังชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็น ประโยชน์มีเหตุผลเป็นหลักฐานชักจูงในทางที่ดีงามหรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจให้กำลังใจรู้จัก พูดให้เกิดความเข้าใจดีสามัคคีเกิดไมตรีทำให้รักใคร่นับถือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งแต่ละกลุ่มที่ได้จัดตั้งขึ้นมาจะมีการแบ่งหน้าที่กัน และสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้ คือ ฝ่ายประชาสมพันธ์หากฝ่ายประชาสมพันธ์ พูดจาไม่ดีถึงโครงการ หรือกิจกรรมจะดีแค่ไหนก็ไม่สามารถที่จะโน้มน้าวจิตใจของสมาชิกกลุ่มได้

3. อตถจริยา การทำประโยชน์ คือ ช่วยเหลือด้วยแรงกายและชวนชวยช่วยเหลือกิจการต่างๆ เพ็ญสาธารณประโยชน์ทั้งช่วยแก้ไขปัญหา และช่วยปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นในด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี

4. สมานัตตตา วางตนเสมอดันเสมอปลายให้ความเสมอภาคปฏิบัติสม่ำเสมอต่อคนผู้ที่เป็นสมาชิกกลุ่ม และบุคคลทั่วไปไม่เอาเปรียบบุคคลที่ด้อยกว่าและเสมอในสุขทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์ ร่วมรับร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

นิตริญา สนั่นเมือง (2546) ได้ให้ความสำคัญของสังคหัตถุว่า การนำหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาอันได้แก่ สังคหัตถุ 4 คือ (1) ทาน การให้ (2) ปิยวาจา การรู้จักพูดจาไพเราะอ่อนหวาน (3) อตถจริยา รู้จักเกื้อกูลกัน (4) สมานัตตตา รู้จักการวางตัวสม่ำเสมอและให้เข้ากับคนอื่น โดยหลักธรรมนี้สามารถนำมาประยุกต์กับการทำงานและการสมาคมกับบุคคลต่างๆ ได้ โดยผ่านพฤติกรรมตามธรรมชาติ อันได้แก่ ทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี ทั้งด้านการงาน และส่วนตัว ให้ความสำคัญเป็นกันเองและสนใจในทุกข์สุขของผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานอื่นชมเชยและสนับสนุนผู้ใต้บังคับบัญชาที่ทำงานดีและประพฤติดีและจัดให้มีการฝึกอบรม ประชุมสัมมนาแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้เกิดความรู้และสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ

สรุป สังคหัตถุ 4 มีความสำคัญในการสร้างความสามัคคีและสันติสุขในสังคม โดยเป็นหลักธรรมที่ช่วยให้คนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุขและปรองดองกัน ประกอบด้วย (1) ทาน การให้ (2) ปิยวาจา การรู้จักพูดจาไพเราะอ่อนหวาน (3) อตถจริยา รู้จักเกื้อกูลกัน (4) สมานัตตตา รู้จักการวางตัวสม่ำเสมอและให้เข้ากับคนอื่น

การปฏิบัติหน้าที่ตามสังคหวัตถุ 4

การปฏิบัติหน้าที่หรือการทำงานทุกอย่างไม่สามารถทำได้ด้วยคนเพียงคนเดียว หากแต่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจซึ่งกันและกัน ธรรมะที่เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ที่ทำงานร่วมกัน คือ “สังคหวัตถุ 4” หมายถึง หลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวหัวใจของผู้อื่น ผูกไมตรีและเอื้อเฟื้อเกื้อกูล ได้แก่ ทาน หรือ เกื้อกูลกันด้วยการให้ การเสียสละ การเอื้อเฟื้อแบ่งปันของๆ ตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว และการให้ที่ยิ่งใหญ่ คือ การให้อภัย ปิยวาจา หรือการใช้วาจาประสานไมตรี การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับกาลเทศะ ดังนั้น การทำงานร่วมกันจะต้องพูดหรือปรึกษากันโดยยึดถือหลักเกณฑ์ 4 ประการ คือ 1. เว้นจากการพูดเท็จ 2. เว้นจากการพูดส่อเสียด 3. เว้นจากการพูดคำหยาบ และ 4. เว้นจากการพูดเพื่อเจ้า และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ต้องพูดหรือเจรจากันด้วยไมตรีและความปรารถนาดีต่อกัน อุตถจริยา หรือร่วมสร้างสรรค์อุดมการณ์ การปฏิบัติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เพราะการทำงานร่วมกันต้องช่วยเหลือกันด้วยกำลังกาย กำลังความคิด และกำลังใจ และสมานัตตา หรือการเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ ประพฤติเสมอดั้นเสมอปลาย ผู้ทำงานร่วมกันทุกคนจะต้องไม่ถือตัว มีความเสมอภาค วางตนเสมอดั้นเสมอปลาย ทำตนให้เป็นที่น่ารัก น่าเคารพ นับถือ และนำไปให้ความร่วมมือช่วยเหลือ (ThaiHealth Official, [ออนไลน์], 19 มิถุนายน 2568)

สรุป การปฏิบัติตัวตามหลัก สังคหวัตถุ 4 ในบริบทหน้าที่ราชการหรือการเมือง คือ การผสมผสานคุณธรรมกับการบริหาร ทาน คือ แบ่งปันทรัพยากร เวลา และโอกาสเพื่อสร้างความสัมพันธ์ ปิยวาจา คือ ใช้ถ้อยวาจาสร้างสรรค์ ยุติธรรม และส่งเสริมความเข้าใจ อุตถจริยา คือ ลงมือทำประโยชน์โดยไม่เห็นแก่ตัว สมานัตตา คือ ปฏิบัติต่อทุกคนด้วยความเสมอภาคและเสถียรภาพนำไปสู่ องค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง ความไว้วางใจของประชาชน และสังคมที่มีความสามัคคีอย่างยั่งยืน

อำนาจหน้าที่: สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) หน้าที่ คือ ตัวแทนของประชาชนที่เข้าไปทำหน้าที่ออกกฎหมายและพิจารณารายจ่ายเพื่อประเทศ เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจและเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือข้อเสนอแนะซึ่งหน้าที่ต่างๆ จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งตามเนื้อหาในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 50 อนุ 7 ได้ระบุ ให้การไปใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่ของปวงชนชาวไทยที่ต้องใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างอิสระและคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมของประเทศเป็นสำคัญ โดยปวงชนชาวไทยในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยจะการเลือกบุคคลเป็นผู้แทนของตนเองไปทำหน้าที่แทนในรัฐสภาเพื่อปกป้องผลประโยชน์ และดูแลทุกข์สุขของประชาชน รวมทั้งบริหารงบประมาณของประเทศ ซึ่งก็คือผู้แทนราษฎร หรือ สส. ที่จำแนกอำนาจและหน้าที่ (MCOT, [ออนไลน์], 19 มิถุนายน 2568) มีรายละเอียดดังนี้

1. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หน้าที่ สส. เป็นผู้ที่มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติ และเป็นผู้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติ
2. การพิจารณาพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
3. การอนุมัติพระราชกำหนด ซึ่งพระราชกำหนดแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1. พระราชกำหนดทั่วไป 2. พระราชกำหนดเกี่ยวกับภาษีอากรและเงินตรา

4. การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน หน้าที่สส. เป็นผู้ตั้งกระทู้ถาม ในการเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ และเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริง หรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรี

5. การตั้งคณะกรรมการ

6. การให้ความเห็นชอบแต่งตั้ง บุคคลเป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีรายละเอียด คือ ให้สส. มีหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งสมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อที่พรรคการเมืองแต่ละพรรคแจ้งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง เฉพาะจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่มีสมาชิกได้รับเลือกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร มติของสภาผู้แทนราษฎรที่เห็นชอบการแต่งตั้ง บุคคลใดให้เป็นนายกรัฐมนตรีต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร

ทั้งหมดนี้คือ หน้าที่สส. ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน ซึ่งเป็นเพียงตัวแทนที่ได้รับมอบอำนาจให้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 500 คน มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 350 คน และมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวน 150 คน เพื่อเป็นตัวแทนของประชาชนในการเข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน (ไทยรัฐออนไลน์, [ออนไลน์], 19 มิถุนายน 2568)

ตารางที่ 1 สรุปอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

หมวดหมู่	รายละเอียด
ตรากฎหมาย	เสนอ ร่าง และพิจารณากฎหมาย
ตรวจสอบรัฐบาล	ถาม ตอบ ตั้งกระทู้ และอภิปรายเพื่อตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล
อนุมัติงบประมาณ	พิจารณาและอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
ตัวแทนประชาชน	รับฟังและนำเสนอปัญหาของประชาชนในเขตเลือกตั้ง
เข้าร่วมกิจกรรมสภา	ประชุมและอภิปรายในสภาและคณะกรรมการต่างๆ

สังคหวัตถุ: การพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.)

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุทั้ง 4 ประการในการพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) จะช่วยยกระดับทั้งประสิทธิภาพ จริยธรรม และความสัมพันธ์ระหว่างผู้แทนกับประชาชนทำให้การทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของส่วนรวมอย่างแท้จริง แนวทางการประยุกต์ใช้ในบริบทต่างๆ มีดังนี้

1. ทาน (การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน) หลักทานในบริบทของสส. ไม่ได้หมายถึงเพียงการให้วัตถุสิ่งของเท่านั้น แต่เป็นการให้โอกาส การให้ความรู้ การให้เวลา และการเสียสละเพื่อประโยชน์สาธารณะ สามารถจำแนกได้ 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) ด้านการนิติบัญญัติ เป็นการเสนอกฎหมาย/แก้ไขกฎหมาย คือ สส. ควรใช้สิทธิในการเสนอกฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายโดยมีเจตนาเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนส่วนใหญ่ และประเทศชาติ (MCOT, [ออนไลน์], 19 มิถุนายน 2568) ไม่ใช่เพื่อกลุ่มผลประโยชน์เฉพาะ หรือเพื่อพรรคพวกของตนเอง เช่น พรรคประชาชนผลักดันร่างกฎหมาย 7 ชุด โดยการเสนอกฎหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศผ่าน

3 วัตถุประสงค์ 1. แก้ไขกฎหมายเพื่อประชาชน 2. กำหนดวาระของรัฐบาล 3. ทำงานเชิงความคิด (Thai TBS, [ออนไลน์], 19 มิถุนายน 2568) เป็นต้น

2) ด้านการเป็นตัวแทนประชาชน เป็นการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ คือ สส. ควรใช้โอกาสและอำนาจในฐานะผู้แทนในการ จัดหาทรัพยากรที่จำเป็นช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส (พงษ์เทพ รัฐภาพันท์, 2565) หรือเชื่อมโยงประชาชนกับหน่วยงานรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างจริงจัง ไม่ใช่เพียงแค่การแจกจ่ายสิ่งของเพื่อหวังผลทางการเมือง เช่น รัฐบาลจัดสรรวงเงินเกี่ยวกับ “งบสวัสดิการประชาชน” ดูแลคน 6 กลุ่ม ตั้งแต่กลุ่มเด็กเล็ก เด็กวัยเรียน วัยแรงงาน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส และสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล โดยผ่านงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2568 (ฐานเศรษฐกิจ, [ออนไลน์], 19 มิถุนายน 2568) เป็นต้น

3) ด้านจริยธรรม เป็นความโปร่งใสทางการเงิน คือ ส.ส. ควรเปิดเผยข้อมูลทรัพย์สินและหนี้สินอย่างโปร่งใส ซึ่งมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฯ พ.ศ. 2560 (HAND, [ออนไลน์], 19 มิถุนายน 2568) และหลีกเลี่ยงการกระทำที่ส่อไปในทางทุจริต หรือการใช้ตำแหน่งหน้าที่เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนหรือครอบครัว เช่น ป.ป.ช. เปิดเผยแพร่บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จำนวน 13 ราย ซึ่งเปิดเผยวันที่ 28 ธันวาคม 2566 ถึงวันที่ 26 มกราคม 2567 เพื่อความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นต้น (สำนักงาน ป.ป.ช., [ออนไลน์], 19 มิถุนายน 2568)

2. ปิยวาจา (การพูดจาไพเราะ สุภาพ มีเหตุผล) เป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์ และลดความขัดแย้ง สามารถจำแนกได้ 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) ด้านการอภิปรายและการแสดงความคิดเห็นในสภา เป็นการใช้อภัยคำที่สร้างสรรค์และมีเหตุผล คือ สส. ควรใช้ภาษาที่สุภาพ เหมาะสม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2550: 13-14) และมีเหตุผลในการอภิปรายถกเถียงในสภา หลีกเลี่ยงการใช้คำหยาบคาย การเสียดสี หรือการโจมตีบุคคล แม้จะมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง (ILow, [ออนไลน์], 19 มิถุนายน 2568)

2) ด้านการสื่อสารกับประชาชน เป็นการพูดคุยด้วยความเคารพ คือ สส. ควรพูดคุยกับประชาชนทุกชนชั้นด้วยความเคารพ อ่อนน้อม และเป็นกันเอง ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2550: 13-14) เพื่อลดช่องว่างระหว่างผู้แทนกับผู้ถูกปกครอง และเป็นการให้ความหวังและกำลังใจ คือ สื่อสารข้อเท็จจริงอย่างรับผิดชอบ พร้อมกับให้ความหวังและกำลังใจในการแก้ไขปัญหา ไม่สร้างความตื่นตระหนกหรือความแตกแยกในสังคม และพูดอย่างตรงไปตรงมา (สุมาลี บุญเรือง และคณะ, 2567: 235)

3) ด้านการให้สัมภาษณ์สื่อ เป็นความรับผิดชอบต่อคำพูด คือ สส. ควรให้สัมภาษณ์สื่อด้วยความรับผิดชอบต่อ หลีกเลี่ยงการสร้างวาทกรรมที่ก่อให้เกิดความแตกแยก การใส่ร้ายป้ายสี หรือการให้ข้อมูลเท็จ สื่อบอกความจริงแสดงความคงเส้นคงวา เป็นต้น (สุมาลี บุญเรือง และคณะ, 2567: 235)

3. อัตถจริยา (การประพฤติที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น) เป็นการกระทำที่เป็นคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง การอุทิศตนเพื่อบริการสาธารณะ สามารถจำแนกได้ 2 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) ด้านการยึดประโยชน์สาธารณะเป็นที่ตั้ง เป็นการตัดสินใจเชิงนโยบาย คือ ทุกการตัดสินใจและการกระทำของสส. ต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติและประชาชน (สุมาลี บุญเรือง และคณะ, 2567: 235) เป็นอันดับแรก เหนือกว่าผลประโยชน์ส่วนตน ผลประโยชน์ของพรรค หรือกลุ่มการเมือง และเป็นการทำงานเชิงรุกเพื่อแก้ปัญหา คือ ไม่รอให้ปัญหาเกิดหรือรอคำสั่ง แต่ลงพื้นที่รับฟังปัญหาของประชาชนอย่างต่อเนื่อง สงเคราะห์ประชาชน บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ (อนุวิทย์ หนองทอง

และคณะ, 2567: 113) ศึกษาข้อมูลและหาทางแก้ไขปัญหอย่างจริงจังเพื่อประชาชน ตั้งแต่ระดับนโยบาย จนถึงการปฏิบัติในพื้นที่ (พรรคประชาชนชาติ, [ออนไลน์], 19 มิถุนายน 2568)

2) ด้านการตรวจสอบ เป็นการตรวจสอบอย่างซื่อตรง คือ ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของ รัฐบาลและหน่วยงานรัฐอย่างเข้มแข็ง ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประชาชน และป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน และเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต คือ มุ่งเน้นการผลักดันนโยบายและ โครงการที่ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา สาธารณสุข เศรษฐกิจ หรือสิ่งแวดล้อม (กฤษฎาภรณ์ ปัจฉิมสวัสดิ์ และพระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, 2568: 40)

4. สมานัตตตา (การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย ไม่ถือตัว เข้ากับคนได้ดี) เป็นความเสมอภาค การไม่เลือกปฏิบัติ และการสร้างความสามัคคี สามารถจำแนกได้ 2 ด้าน ดังต่อไปนี้

1) ด้านการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกข้าง เป็นยึดถือหลักการและกฎหมาย คือ ไม่ว่าจะเป็ น สส. ฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้าน ควรยึดถือ หลักการประชาธิปไตย กฎหมาย และรัฐธรรมนูญ เป็นสำคัญใน การปฏิบัติหน้าที่ ไม่ลำเอียงเข้าข้างพวกพ้อง หรือกระทำการเพื่อประโยชน์ของฝ่ายตนเองเท่านั้น แต่ควรมีน้ำใจปรารถนาเพื่อประโยชน์สุขที่เกิดขึ้นต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง และเป็นการสร้างความปรองดองในสภา (สุมาลี บุญเรือง และคณะ, 2567: 235)

2) ด้านการดูแลประชาชนในพื้นที่ เป็นการให้บริการอย่างเท่าเทียม คือ ให้บริการและช่วยเหลือ ประชาชนทุกคนในเขตเลือกตั้งอย่างเท่าเทียมกัน ไม่แบ่งแยกพรรคพวก ฐานะทางสังคม หรือความแตกต่าง อื่นๆ และมีความเป็นกันเองและเข้าถึงได้ คือ ส.ส. ควรวางตัวเป็นกันเอง เข้าถึงได้ง่าย ไม่ถือตัว ไม่สร้าง กำแพงระหว่างตนเองกับประชาชน เพื่อให้ประชาชนกล้าเข้ามาปรึกษาและนำเสนอข้อเรียกร้องและ ปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน (บัณฑิต สายแวง, 2565: 43)

สรุป หลักสังคหวัตถุ 4 ประการ เป็นแนวทางสำคัญที่ สส. สามารถนำมาปรับใช้เพื่อพัฒนาการ ปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติ นี้คือบทสรุปแนวทางการประยุกต์ใช้ ในแต่ละด้าน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในแต่ละด้าน

หลักสังคหวัตถุ	แนวทางการประยุกต์ใช้ในหน้าที่ สส.	
ทาน (การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน): เป็นการให้โอกาส การให้ ความรู้ การให้เวลา และ การเสียสละเพื่อประโยชน์ สาธารณะ	1) ด้านการนิติบัญญัติ	- การเสนอกฎหมาย/แก้ไข กฎหมาย - การพิจารณางบประมาณ
	2) ด้านการเป็นตัวแทนประชาชน	- การช่วยเหลือประชาชนใน พื้นที่ - การให้เวลาและรับฟัง
	3) ด้านจริยธรรม	- ความโปร่งใสทางการเงิน
ปิยวาจา (การพูดจาไพเราะ สุภาพ มีเหตุผล): เป็นการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพ	1) ด้านการอภิปรายและการแสดง ความคิดเห็นในสภา	- การใช้ถ้อยคำที่สร้างสรรค์และมีเหตุผล - การสื่อสารอย่างชัดเจน
	2) ด้านการสื่อสารกับประชาชน	- การพูดคุยด้วยความเคารพ - การให้ความหวังและกำลังใจ

หลักสังคหวัตถุ	แนวทางการประยุกต์ใช้ในหน้าที่ สส.	
สร้างสรรค์ และลดความขัดแย้ง	3) ด้านการให้สัมภาษณ์สื่อ	- ความรับผิดชอบต่อคำพูด
อัตถจริยา (การประพฤติที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น): เป็นการกระทำที่เป็นคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง การอุทิศตนเพื่อบริการสาธารณะ	1) ด้านการยึดประโยชน์สาธารณะเป็นที่ตั้ง	- การตัดสินใจเชิงนโยบาย - การทำงานเชิงรุกเพื่อแก้ปัญหา
	2) ด้านการตรวจสอบ	- การตรวจสอบอย่างซื่อตรง
สมานัตตตา (การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย ไม่ถือตัวเข้ากับคนได้ดี): เป็นความเสมอภาค การไม่เลือกปฏิบัติ และการสร้างความสามัคคี	1) ด้านการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่เลือกข้าง	- ยึดถือหลักการและกฎหมาย - การสร้างความปรองดองในสภา
	2) ด้านการดูแลประชาชนในพื้นที่	- การให้บริการอย่างเท่าเทียม - ความเป็นกันเองและเข้าถึงได้

สรุป

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุเพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อช่วยให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของประชาชน มีจริยธรรม และเป็นส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์สังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและยั่งยืน ได้แก่

1. ทาน (การให้ การเสียสละ การแบ่งปัน) เป็นการให้โอกาส การให้ความรู้ การให้เวลา และการเสียสละเพื่อประโยชน์สาธารณะ สามารถจำแนกได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการนิติบัญญัติ คือ การเสนอกฎหมาย/แก้ไขกฎหมายและการพิจารณางบประมาณ 2) ด้านการเป็นตัวแทนประชาชน คือ การช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่และการให้เวลาและรับฟัง 3) ด้านจริยธรรม คือ ความโปร่งใสทางการเงิน

2. ปิยวาจา (การพูดจาไพเราะ สุภาพ มีเหตุผล) เป็นการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์ และลดความขัดแย้ง สามารถจำแนกได้ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการอภิปรายและการแสดงความคิดเห็นในสภา คือ การใช้ถ้อยคำที่สร้างสรรค์และมีเหตุผล และการสื่อสารอย่างชัดเจน 2) ด้านการสื่อสารกับประชาชน คือ การพูดคุยด้วยความเคารพ และการให้ความหวังและกำลังใจ 3) ด้านการให้สัมภาษณ์สื่อ คือ ความรับผิดชอบต่อคำพูด

3. อัตถจริยา (การประพฤติที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น) เป็นการกระทำที่เป็นคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง การอุทิศตนเพื่อบริการสาธารณะ สามารถจำแนกได้ 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการยึดประโยชน์สาธารณะเป็นที่ตั้ง คือ การตัดสินใจเชิงนโยบาย และการทำงานเชิงรุกเพื่อแก้ปัญหา 2) ด้านการตรวจสอบ คือ การตรวจสอบอย่างซื่อตรง

4. สมานัตตตา (การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย ไม่ถือตัว เข้ากับคนได้ดี) เป็นความเสมอภาค การไม่เลือกปฏิบัติ และการสร้างความสามัคคี สามารถจำแนกได้ 2 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติหน้าที่

โดยไม่เลือกข้าง คือ ยึดถือหลักการและกฎหมาย และการสร้างความปรองดองในสภา 2) ด้านการดูแลประชาชนในพื้นที่ คือ การให้บริการอย่างเท่าเทียม และความเป็นกันเองและเข้าถึงได้

องค์ความรู้ที่ได้

จากการศึกษาการใช้หลักสังคหวัตถุเพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นแนวทางการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุเพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุเพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มา: สุมาลี บุญเรืองและคณะ, (2567), *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*, 7(6): 245)

จากภาพที่ 1 แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุเพื่อพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จะช่วยให้การทำงานมีความเป็นธรรม โปร่งใส และมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน

และประเทศไทย สร้างความไว้วางใจและความสามัคคีในสังคม โดยการปฏิบัติหน้าที่ในการเสนอกฎหมาย/แก้ไขกฎหมาย การพิจารณางบประมาณ การช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ การให้เวลาและรับฟัง ความโปร่งใสทางการเงิน การใช้ถ้อยคำที่สร้างสรรค์และมีเหตุผล การสื่อสารอย่างชัดเจน การพูดคุยด้วยความเคารพ การให้ความหวังและกำลังใจ ความรับผิดชอบต่อคำพูด การตัดสินใจเชิงนโยบาย การทำงานเชิงรุก เพื่อแก้ปัญหาการตรวจสอบอย่างซื่อตรง ยึดถือหลักการและกฎหมาย การสร้างความปรองดองในสภา การให้บริการอย่างเท่าเทียมและความเป็นกันเองและเข้าถึงได้

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2540). *หลักรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กุสุมาลย์ ปัจฉิมสวัสดิ์ และพระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ. (2568). การพัฒนาการเมืองไทยที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชน. *วารสารเสถียรวิทย์ปริทัศน์*. 5(1): 40-50.
- ชญาธิศ รักษ์แจ้ง. (2554). การให้บริการของสำนักงานประกันสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ตามทัศนะของผู้ประกันตนเขตกรุงเทพมหานคร. *วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ฐานเศรษฐกิจ. *รัฐบาลจัด “งบสวัสดิการประชาชน” 2568 พุ่ง 7.49 แสนล้าน ดูแลเด็กยันคนแก่*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thansettakij.com/business/economy/599702> [19 มิถุนายน 2568].
- ไทยโพสต์. *นับถอยหลัง! คดี 44 สส.ผิดจริยธรรมร้ายแรง ‘โรม’ รู้ตัว ‘เวลาของผมมีอีกไม่มาก’*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thaipost.net/hi-light/740353/> [20 มิถุนายน 2568].
- ไทยรัฐออนไลน์. *สรุปอำนาจหน้าที่ ส.ส. มีอะไรบ้าง*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/news/politic/2710758> [19 มิถุนายน 2568].
- นิตริญา สนั่นเมือง. (2546). *คู่มือรวบรวมกรณีตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการประพฤติผิดวินัยตามบทบัญญัติพรบ.ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- แนวหน้า. *พร้อมปรับปรุงตัว! ‘ไอซ์ รัชนก’ขอโทษสังคม ปัดเกาหลี ‘วัน อยู่บำรุง’*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.naewna.com/politic/746163> [17 กรกฎาคม 2568].
- บัณฑิต สายแหว. (2565). แนวทางการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 สำหรับพัฒนาการให้บริการ. *วารสารวิชาการวิจัยและนวัตกรรมสังคมศาสตร์ปริทัศน์*. 2(1): 43-56.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2550). *ธรรมนุญชีวิต*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาธีรุต ญาณวฑฺฒ. (2566). คุณลักษณะเชิงพุทธสำหรับการส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น จังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารบัณฑิตศึกษาวิชาการ*. (1)4: 33-50.
- พระครูธรรมธรรวฑฺฒ จิตตญาโณ (สุวรรณจู) และเวชสุวรรณ อาจวิชัย. (2023). วิกฤตศรัทธาของประชาชนที่มีต่อระบบการเมืองการปกครองไทยในปัจจุบัน. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*. 3(6): 129-140. <https://doi.org/10.60027/iarj.2023.270971>

- พรรณประภา อินทวิทย์นันท์. (2560). ชีวอำนาจ: การจัดระเบียบความมั่นคงทางการเมือง. *วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*. 8(2): 61-72.
- พรรคประชาชนชาติ. สส.สมมุติ เบ็ญจลักษณ์ สานสัมพันธ์ชุมชน ลงพื้นที่พบปะประชาชนอย่างใกล้ชิด. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.facebook.com/PrachachatParty> [19 มิถุนายน 2568]
- พงษ์เทพ ฐิธาพันธ์. (2565). มาตรการภาครัฐในการให้เงินช่วยเหลือผู้มีฐานะยากจน. *เอกัตศึกษาปริญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขากฎหมายเศรษฐกิจ, คณะนิติศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (6 เมษายน 2560). ส่วนที่ 4 บทที่ใช้แก่สภาทั้งสอง. *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก.
- สุมาลี บุญเรือง และคณะ. (2567). การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเมืองท้องถิ่น ในอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์*. 7(6), 235-247.
- สำนักงาน ป.ป.ช. (ส่วนกลาง). *ป.ป.ช. เปิดเผยแพร่บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจำนวน 13 ราย*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://shorturl.asia/huswK> [19 มิถุนายน 2568].
- อนุวิทย์ หน่อทอง และคณะ. (2567). ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทนักการเมืองในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ใส อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา. *วารสาร มจร.ทริภุญชัยปริทรรศน์*. 8(1): 112-127.
- HAND. *เพราะข้อมูลนักการเมืองเป็นเรื่องของทุกคนที่จะเปิดให้โปร่งใส*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://hand.co.th/blog/Seethinkcen_202311_PoliticalTransparency [19 มิถุนายน 2568].
- ILow. *รวมวาทะ ส.ส.-ส.ว. อภิปรายก่อนเลือกพิธาเป็นนายก*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.ilaw.or.th/articles/6087> [19 มิถุนายน 2568].
- MCOT. *อำนาจหน้าที่ผู้แทนราษฎร (ส.ส.)มีอะไรบ้าง*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.mcot.net/view/bOb6f6mM> [19 มิถุนายน 2568].
- ThaiHealth Official. *อิทธิบาท 4 สังคหวัตถุ 4 สร้างการทำงานให้เป็นสุข*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://shorturl.asia/0XE6u> [19 มิถุนายน 2568].
- Thai TBS. *1 ปี ชงกฎหมาย 84 ฉบับ "พรรคประชาชน" ตั้งเป้าทำงานเชิงรุก-เชิงรับ*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thaipbs.or.th/news/content/345940> [19 มิถุนายน 2568].
- Thai TBS. *สภาล่ม! โฉว์ตัวแค่ 175 ไม่ครบองค์ประชุมปมแก้รัฐธรรมนูญ*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thaipbs.or.th/news/content/349274> [20 มิถุนายน 2568].
- Thai TBS. *อีสปในสภา! "งูเห่า" ฉายา สส. ย้าย "ภักดี" สะท้อนการเมืองไทย*. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.thaipbs.or.th/news/content/352122> [20 มิถุนายน 2568].

